

Bemærkninger til lovforslaget

Forslagsstillerne ønsker med dette forslag at sikre videreførelsen af den omlægning af uddannelsessøgendes statsgaranterede banklån til statslån, som folketingsrådet i 1982 gennemførte ved vedtagelsen af lov nr. 291 af 9. juni 1982, hvorved statslån blev genindført.

Baggrunden for socialdemokratiets ønske om genindførelse af statslånene, der blev afskaffet i 1975, er en erkendelse af den alvorlige økonomiske situation, som mange uddannelsessøgende befinder sig i. Situationen tvinger mange ud i en uoverskueliggældsstiftelse, der betyder, at færdiguddannede i et stigende omfang ikke kan tilbagebetale de optagne statsgaranterede lån. Således regner Statens Uddannelsesstøtte med, at statens udgifter til indfrielse af banklån i 1984 vil udgøre næsten 250 millioner kroner. Endvidere har de dårlige økonomiske forhold som konsekvens, at de uddannelsessøgende tvinges til at søge ud på arbejdsmarkedet. I det omfang det lykkes de uddannelsessøgende at opnå erhvervsarbejde, betyder det ofte en årelang forlængelse af studietiden. I det omfang det ikke lykkes at opnå erhvervsarbejde, tvinges mange til at opgive uddannelsesforløbet. På den baggrund mener forslagsstillerne, at der er et stærkt behov for forbedring af de uddannelsessøgendes økonomiske situation. Den 1. etape i 1982 i en reform af uddannelsesstøtten, der genindførte statslånene og gav mulighed for gældssanering, må derfor snarest fortsættes.

Statslåneordningen har nu fungeret i støtteåret 1982-83. I denne periode er det konstateret, at trækket på ordningen har været mindre end forventet. Forklaringen herpå er, at det for den enkelte uddannelsessøgende ikke har udgjort et fuldstændigt alternativ til banklånene. Lånemuligheden har været for begrænset, og det har virket uoverskueligt at kombinere denne låneform med de statsgaranterede banklån. Det har således skabt usikkerhed om tilbagebetalingen, hvilket forstærkes af de dårlige beskæftigelsesmæssige udsigter for den enkelte uddannelsessøgende. Endelig har det forhold, at statslånene kun er rentelette, men

ikke rentefrie som før 1975, spillet en væsentlig rolle.

Det er forslagsstillerens opfattelse, at den påbegyndte afskaffelse af banklånene skal fortsættes. I det omfang uddannelsessøgende er henvist til at finansiere uddannelse ved låneoptagelse, bør dette kunne ske ved statslån.

På den baggrund foreslår socialdemokratiet, at den enkelte uddannelsessøgendes transbestemte låneramme forhøjes fra de nugældende 50 pct. af stipendietildelingen til 100 pct., dog således at de gældende maksimale støtterammer ikke overskrides. Det vil sikre, at den enkelte uddannelsessøgendes nødvendige rådighedsbeløb i flere tilfælde end tidligere kan opnås alene ved en kombination af stipendier og statslån. Dermed forebygges en række gældssaneringsproblemer.

Den foreslåede forhøjelse af statslånerammen til 100 pct. vil uden videre kunne gennemføres inden for den udvikling i udgifterne, der var forudsat ved finansloven i 1983. Der fremsættes også forslag om en forhøjelse af alle de gældende stipendiesatser med 8 pct.

Både forhøjelsen af statslånerammen til de 100 pct. samt stipendieforhøjelsen vil kunne rummes inden for den oprindeligt budgetterede udvikling i udgifterne til statslåneordningen.

Ved fremsættelsen af lovforslaget om statslånene i 1982 understregede socialdemokratiet, at forslaget var 1. etape af en reform af uddannelsesstøtten. I denne sammenhæng er dette forslag kun en nødvendig justering af 1. etape. I den forløbne periode er behovet for at tage fat på 2. etape blevet stadig mere påtrængende.

Socialdemokratiet vil derfor i den kommende tid overveje, hvordan 2. etape af uddannelsesreformen kan gennemføres. Disse overvejelser vil tage udgangspunkt i behovet for at sikre de uddannelsessøgende et rådighedsbeløb, der svarer til de reelle leveomkostninger. Dette vil indebære en forhøjelse af stipendierne, fuldstændig afskaffelse af banklånene til uddannelsesformål, en vurdering af forrentningen af statslånene, indførelse af en indtægtsgraderet tilbagebetaling af statslånene,